

ЛІТЕРАТУРА

1. Доротюк І.В. Технології створення електронних навчально-методичних комплектів / І.В. Доротюк, О.В. Кохан, В.І. Гадяцький // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон: Вид. ХДУ, 2004. – Вип. 37. – С. 335-339.
2. Лапчик М.П. Методика викладання інформатики: підручник / М.П. Лапчик. – М.: Академія, 2003. – 624 с.
3. Основи нових інформаційних технологій навчання: посібник для вчителів / [Є.І. Машбиць, О.О. Гокунь, М.І. Жалдак, О.Ю. Комісарова, Н.В. Морзе, М.Л. Смутьсон]. – К.: ІЗМН, 1997. – 264 с.
4. Романченко Т.Н. Проектирование учебного влияния в электронных учебных пособиях по информатике // Актуальные проблемы информатики и информационных технологий: материалы II-й Всероссийской научно-практической конференции / Т.Н. Романченко. – Тамбов: ТГУ им. Р. Державина, 2003. – 167 с.
5. Степанова Т.А. Використання електронних засобів навчання в курсі “Чисельні методи” в умовах відкритої освіти / Т.А. Степанова // Відкрите освіту. – 2003. – № 2. – С. 25-30.
6. Усова А.В. Формирование у учащихся учебных учений / Усова А.В. – М.: Знание, 1987. – 145 с.
7. Хрїсточевський С.А. Електронні мультимедійні підручники та енциклопедії / С.А. Хрїсточевський // Інформатика та освіта. – 2000. – № 2. – С. 70-77.

Анотація

У статті запропоновані розробка та використання електронного посібника як універсального засобу для підготовки вчителів. Навчальні матеріали в електронній формі з використанням гіперсередовища повинні задовольняти вимоги простоти орієнтації слухачів при вивченні спецкурсів.

Ключові слова: електронний підручник; сучасні інформаційні технології; мультимедіа; навчальний процес.

Аннотация

В статье предложены разработка и использование электронного пособия как универсального средства для подготовки учителей. Учебные материалы в электронной форме с использованием гиперсреды должны удовлетворять требованиям простоты ориентации слушателей при изучении спецкурсов.

Ключевые слова: электронный учебник; современные информационные технологии; мультимедиа; учебный процесс.

Summary

In the articles the electronic textbook as an universal means for preparation of teachers is suggested. Educational materials in electronic form with using of hyperenvironment must satisfy to the requirements of simplicity of orientation of listeners at study the special courses.

Key words: electronic textbook; modern information technologies; multimedia; educational process.

УДК 81'367:377.8

В. О. Микитенко
(Київський університет
імені Бориса Грінченка)

СИНЕРГІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОДНОСКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ СТУДЕНТАМИ КОЛЕДЖУ

Постановка проблеми. Сучасна парадигма освіти вимагає принципово нових підходів до вивчення української мови і ставить перед викладачами нові завдання, а саме – формування гармонійно розвиненої, конкурентоспроможної мовної особистості студента. Це питання багатогранне і передбачає, насамперед, творчість самого викладача.

Сучасна лінгводидактика пропонує безліч різноманітних форм, методів, прийомів і засобів формування окремих компетентностей мовної особистості, але потреба комплексного підходу передбачає, на нашу думку, комплексне використання наявних педагогічних технологій. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки питання синергії педагогічних технологій у процесі вивчення односкладних речень студентами коледжу досі залишається мало дослідженим, чим і зумовлена актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості односкладних речень, зокрема їх семантику і структуру досліджували С. Бевзенко, І. Вихованець, К. Городенська, Н. Гуиванюк, А. Загнітко, М. Кобилянська, М. Плющ, І. Слинько, К. Шульжук та ін.

Питання методики вивчення односкладних речень висвітлено в працях Н. Дикої, О. Заболотного, О. Караман, С. Карамана, О. Мельничайко, С. Омельчука, М. Пентилюк, К. Плиско та ін. Окремі аспекти формування мовної особистості розглядали А. Богуш, О. Горошкіна, Ю. Караулов, О. Лавриненко, В. Махінов та ін.

Мета статті полягає у висвітленні питання синергії педагогічних технологій у процесі вивчення односкладних речень студентами коледжу.

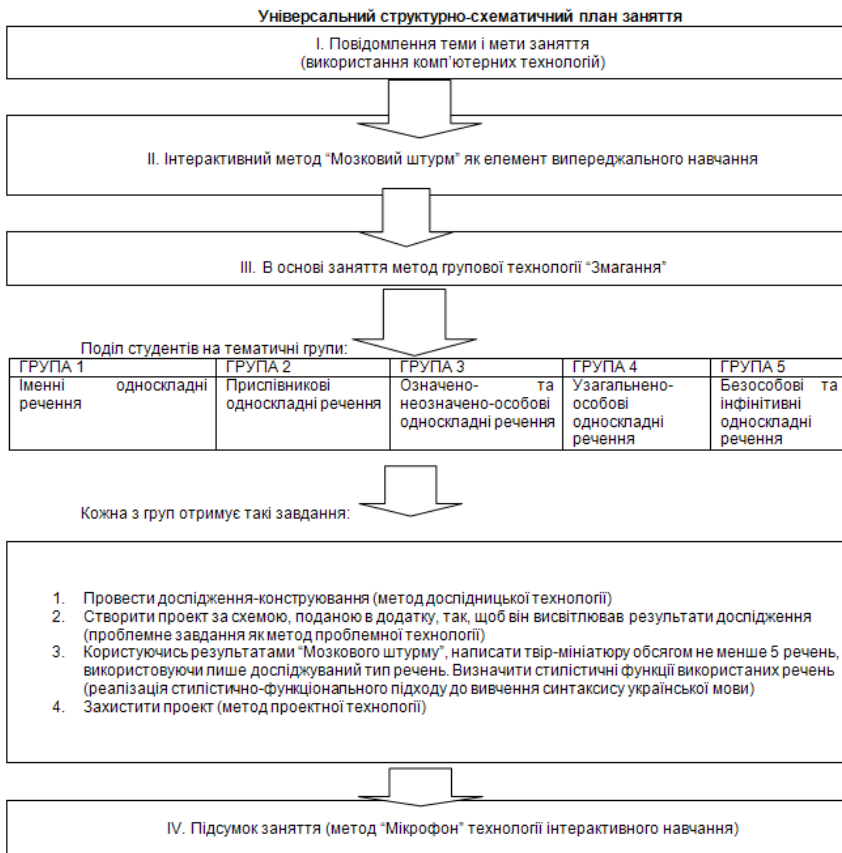
Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- проаналізувати праці лінгводидактів щодо використання перспективних технологій у процесі вивчення синтаксису української мови;
- виокремити методи, найбільш сприятливі для використання у процесі вивчення односкладних речень студентами коледжу;
- запропонувати власне бачення органічного поєднання педагогічних технологій у процесі вивчення односкладних речень студентами коледжу.

Виклад основного матеріалу дослідження. На переконання О. Вознюка, термін “синергізм” може розумітися як “комбінована дія лікарських речовин на організм, при якій сумарний ефект перевищує дію, що здійснюється кожним компонентом окремо” [1, с. 86]. А. Семенова зауважує, що часто замість слова “синергія” уживається термін “синергетичний ефект”. Мається на увазі комбінований вплив двох або більше чинників, який характеризується тим, що їх об’єднана дія істотно перевищує ефект кожного окремо взятого складника та їхньої суми [2, с. 62]. Тобто, як зауважує О. Вознюк, “при сумісній діяльності знання й зусилля кількох людей організуються таким чином, що вони взаємно підсилюються” [1, с. 86].

Отже, під “синергією педагогічних технологій” розуміємо таке їх оптимальне поєднання, яке спричинить виникнення синергетичного ефекту і призведе до реалізації позитивних впливів кожної окремо взятої технології, мінімізуючи очевидні недоліки.

Органічно поєднати педагогічні технології на одному занятті з метою виникнення синергетичного ефекту пропонуємо так, як зображено в універсальному структурно-схематичному плані (називаємо його універсальним, оскільки він може бути взятий за основу при вивченні будь-якої теми):

Універсальний структурно-схематичний план заняття

Варто зазначити, що реалізація цього плану заняття потребує попередньої підготовки студентів. Необхідно завчасно попередити їх про тему заняття і запропонувати повторити все раніше вивчене ними про односкладні речення.

Отже, користуючись поданою схемою, пропонуємо розпочати практичне заняття з невеличкої презентації на smart-дошці, де буде висвітлено тему, план і мету заняття. Після повідомлення окреслених пунктів, використовуємо інтерактивний метод "Мозковий шторм", пропонуючи студентам розкрити стилістичні функції та особливості вживання односкладних речень. Очікувані відповіді студентів такі: номінативні речення переважно використовуються в художніх текстах; безособові речення особливо поширені в науковому мовленні; означено-, неозначено- та узагальнено-особові поширені в розмовному мовленні; порівняно з іншими односкладними, а також із двоскладними неозначено-

особові речення передають думку набагато динамічніше, експресивніше; стилістична своєрідність узагальнено-особових речень полягає в тому, що вони виступають структурами усного мовлення – узагальненого, афористичного, образного; односкладні безособові речення є засобом вираження явищ, станів, процесів і дій, тому їх широко використовують у науковому стилі мови тощо.

Беручи за основу заняття метод “Змагання” технології групового навчання, ділимо студентів на п’ять тематичних груп, кожна з яких працюватиме над конкретно визначеними видами односкладних речень.

Першим завданням у кожній із груп пропонуємо провести дослідження, результати якого пізніше будуть висвітлені в їхніх проектах. Вправи для такого завдання можуть бути проблемного чи дослідницького характеру. Відтак, на нашу думку, доречним буде використання дослідницьких вправ за класифікацією С. Омельчука, а саме: дослідження-пошук, дослідження-моделювання, дослідження-конструювання, дослідження-редагування [3, с. 6] тощо.

Наступне завдання може бути сформульоване так: *Користуючись підручними засобами та розданим теоретичним матеріалом, створіть проект, що буде висвітлювати результати ваших досліджень.* Варто пам’ятати, що в коледжі синтаксис української мови вивчається невід’ємно від стилістики, тому для висвітлення стилістичних властивостей односкладних речень пропонуємо дати студентам таке завдання: *Беручи до уваги результати “Мозкового штурму”, напишіть твір-мініатюру на тему “Осінній день”, використовуючи тільки односкладні речення досліджуваного типу, для ілюстрації правдивості зроблених вами висновків на основі проведеного дослідження.*

З метою зекономити дорожочісний час заняття пропонуємо завчасно забезпечити студентів усіма необхідними для створення проекту засобами. Кожна група має отримати план створення проекту; аркуш паперу формату А3 із зазначеною темою (тип речень, над яким працює група); комплект паперових вирізок, у якому окремо будуть вирізки із назвою типу речень, вирізки із характеристикою типів речень і вирізки із прикладами з художніх творів на кожний тип речень (встановлення відповідності між типом речення, його характеристикою і прикладами забезпечить проблемність завдання); клей-олівець; набір кольорових олівців або фломастерів, для надання можливості прикрасити свій проект.

Для успішного створення проекту велике значення має запропонований викладачем план. Саме від того, наскільки коректно побудований план створення проекту, залежить його реалізація, тобто на кілька вдалих він (проект) вийде. Тому пропонуємо висвітлити в плані такі пункти:

- усвідомлення проектного завдання до *відповідної теми*;
- поетапна робота над проектом: 1) творче опрацювання інформаційних текстів, 2) аналіз матеріалу, 3) встановлення відповідності між частинами наданого матеріалу, 4) узагальнення;
- захист проекту [4, с. 126-127].

Як наголошує Н. Дика, “успішність мовного потенціалу особистості

знаходиться в прямій залежності від якості формування лінгвістичних понять, що становлять систему навчання мови” [5, с. 92]. Тому вважаємо необхідним на завершальному етапі заняття узагальнити здобуті знання студентів, застосувавши інтерактивний метод “Мікрофон” і запропонувавши їм дати визначення лінгвістичних понять, використаних у процесі практичного заняття.

Висновки. Синергія педагогічних технологій у процесі вивчення синтаксису української мови дозволяє урізноманітнити сам процес навчання, роблячи його динамічнішим, психологічно збалансованішим. Вона не тільки формує мотивацію саморозвитку в студентів, розвиває їхні організаційні здібності та творчі задатки, а й сприяє творчій самореалізації викладача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика: генеза, теорія і практика: монографія / О. В. Вознюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 707 с.
2. Семенова А. В. Парадигмальне моделювання у професійній підготовці майбутніх учителів: монографія / А. В. Семенова. – Одеса: “Юридична література”, 2009. – 502 с.
3. Омельчук С. А. Технологія дослідницького навчання синтаксису і стилістики рідної мови в 11 класі / С. А. Омельчук. – Бібліотечка “Дивослова”. – К., 2005. – №3. – 64 с.
4. Кучерук О. А. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі: Словник-довідник / О. А. Кучерук. – Житомир: Вид-во “Рута”, 2010. – 186 с.
5. Дика Н. М. Лінгводидактичні особливості засвоєння граматичних понять учнями 8 – 9 класів: [Електронний ресурс] / Н. М. Дика // Освітлогічний дискурс. – 2015. – № 3 (11). – С. 90 – 101. – Режим доступу: http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/287/235#.Vgl_rd5jsM

Анотація

У статті висвітлено проблему синергетичного ефекту педагогічних технологій у процесі вивчення односкладних речень студентами коледжу. На основі проаналізованих наукових праць лінгводидактів виокремлено найбільш ефективні, на думку автора, методи вивчення односкладних речень. Запропоновано та описано універсальний структурно-схематичний план практичного заняття, в основі якого лежить використання методів інтерактивної, проблемної, дослідницької, проектної технологій, а також технологій випереджального та групового навчання.

Ключові слова: синергія, синергетичний ефект, педагогічні технології, метод проектів, вправи дослідницького та проблемного характеру.

Аннотация

В статье освещена проблема синергетического эффекта педагогических технологий в процессе изучения односоставных предложений студентами колледжа. На основе проанализированных научных работ лингводидактов выделены наиболее благоприятные, по мнению автора, методы изучения односоставных предложений. Предложен и описан универсальный структурно-схематический план практического занятия, в основе которого лежит использование методов интерактивной, проблемной, исследовательской, проектной технологий, а также технологий опережающего и группового обучения.

Ключевые слова: синергия, синергетический эффект, педагогические технологии, метод проектов, упражнения исследовательского и проблемного характера.

Summary

The problem of synergetic effect of pedagogical technologies using in the process of learning of minor sentences by college students is highlighted in the article.

Key words: synergy, synergistic effect, pedagogical technologies, project method, problem-based and research exercises.